

Galvenie Sorainen Law Offices apdrošināšanas speciālisti:

TALLINA

Kaido Loor

Tel: +372 6400 900

E-pasts: kaido.loor@sorainen.ee

RĪGA

Anete Rubene

Tel: +371 7 365 000

E-pasts: anete.rubene@sorainen.lv

VIĻŅA

Tomas Kontautas

Tel: +370 5 2685 040

E-pasts: tomas.kontautas@sorainen.lt

IGAUNIJA

LIKUMDOŠANA

Grozījumi Transportlīdzekļu civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas likumā

2006. gada 1. jūlijā stājas spēkā grozījumi Transportlīdzekļu civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas likumā, kas nosaka, ka apdrošinātājam ir tiesības izbeigt līgumu, ja līgums noteicis bezpremiālo apdrošināšanu 24 mēnešus pēc kārtas, bet ne apdrošināšanas polises darbības laikā.

Noteikumu grozījumi saskaņā ar Apdrošināšanas darbības likumu

2006. gada 1. aprīlī stājas spēkā grozījumi Finanšu ministrijas noteikumos "Apdrošinātāju uzraudzības grāmatvedības atskaišu izveide un prasības starposmu atskaišu sagatavošanai un publiskošanai", bet 2006. gada 3. aprīlī stājas spēkā grozījumi Finanšu ministrijas noteikumos "Apdrošinātāju atskaišu formu, satura un nodošanas termiņu izveide".

Jauns Civilprocesa likums

Jaunais Civilprocesa likums stājas spēkā 2006. gada 1. janvārī, iekļaujot noteikumus attiecībā uz apdrošinātājiem un apdrošinājumaņēmējiem.

Pirmkārt, ir noteikti jauni nosacījumi lietas piekritībai. Apdrošinājumaņēmējs, labuma guvējs vai cita persona, kurai ir tiesības pieprasīt apdrošinātāja saistību izpildi pamatojoties uz apdrošināšanas līgumu, var iesniegt prasību pret apdrošinātāju, pamatojoties uz apdrošināšanas līgumu arī savai dzīves vai atrašanās vietai piekritīgajai tiesai. Civiltiesiskās atbildības, celtniecības darbu, nekustamā īpašuma vai kustamās mantas apdrošināšanas gadījumā prasību pret apdrošinātāju ir iespējams iesniegt arī tiesā, kurai piekritīgā teritorijā ir noticis apdrošināšanas gadījums vai izdarīta rīcība, kura radījusi zaudējumus.

Otrkārt, ir noteikts jauns prasības nodrošināšanas līdzeklis – tiesa var uzlikt pienākumu apdrošinātājam (atbildētājam) veikt maksājumu minimālās summas apmērā, kura varētu būt jāmaksā tiesas procesa gaitā par strīdiem, kas radušies saistībā ar apdrošināšanas līgumu.

Treškārt, ja civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas gadījumā tiesas spriedums, kas ir stājies spēkā, attiecībā uz apdrošinātāju vai apdrošinājumaņēmēju nosaka, ka cietušajai pusei nav prasījuma tiesību, spriedums gan uz apdrošinātāju, gan uz apdrošinājumaņēmēju, neatkarīgi no tā, vai viņi ir piedalījušies tiesas procesā.

Ceturtkārt, ir noteikta pagaidu sprieduma iespēja – vispirms tiesa pieņem lēmumu, vai pusēm ir pienākums atlīdzināt zaudējumus, bet pēc tam puses vienojas par atlīdzības apmēru. Arī situācijā, ja viena no pusēm norāda uz noilgumu, tiesa var pieņemt pagaidu lēmumu, lai izlemtu noilguma tiesību jautājumu.

Piektkārt, Civilprocesa likums precīzē no Saistību likuma izrietošās tiesības prasīt, lai puse nepiemēro negodīgus nosacījumus. Prasība pret negodīgiem noteikumiem tiek iesniegta tiesā pēc atbildētāja komercdarbības vietas vai, ja tādas nav, tiesā pēc atbildētāja pastāvīgās dzīvesvietas vai juridiskās adreses. Ja atbildētājam nav komercdarbības vietas, dzīvesvietas vai juridiskās adreses Igaunijā, prasība tiek iesniegta tās valsts tiesā, kurā tikuši piemēroti minētie noteikumi.

Procesa nodrošināšanai ir iespējams pieprasīt izsniegt izpildrakstu par saistību uzlikšanu atbildētājam izbeigt pielietot negodīgus standarta noteikumus. Tiesa nodod prasību Finanšu uzraudzības iestādei un pieprasa iesniegt tiesai rakstisku atzinumu. Ja nepieciešams, tiesa izskata minētās iestādes atzinumu.

Igaunija

Jauni nosacījumi Civilprocesa likumā attiecībā uz apdrošinātājiem un apdrošinājumaņēmējiem

Latvija

Jauns obligātās apdrošināšanas veids

Lietuva

Jaunas iespējas dzīvības apdrošinātājiem

TIESU NOLĒMUMI

Transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas likums un apdrošinātāja regresa prasība

Augstākā tiesa ir izvērtējusi regresa tiesības prasībām pret transporta līdzekļa īpašnieku, kurš nodarījis zaudējumus.

Augstākā tiesa ir uzsverusi, ka termins "īpašnieks" OCTA likuma izpratnē ir plašāks termins nekā termins "īpašnieks" Īpašuma likuma izpratnē. OCTA likuma izpratnē termins "automašīnas īpašnieks" ir fiziska persona, kura vada automašīnu. Darbinieks ir īpašnieks OCTA likuma izpratnē, pat ja viņš(a) nav īpašnieks Īpašuma likuma izpratnē, jo faktisko kontroli īsteno darba devējs. OCTA likums nesniedz tiesības piedēvēt vienas personas rīcību citai personai, un regresa prasība jāiesniedz pret personām, kuras ir noteiktas OCTA likumā, tas ir, pret vadītāju kā pret automašīnas īpašnieku OCTA likuma izpratnē, nevis pret auto-vadītāja darba devēju.

Pēc obligātās civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas prasības apmierināšanas apdrošinātājs nekļūst par cietušo pusi. Tādējādi regresa prasību var iesniegt tikai OCTA likumā noteiktajos gadījumos.

OCTA apdrošinātājam ir kopīga un atsevišķa atbildība ar personu, kura ir atbildīga par cietušanai nodarītajiem zaudējumiem

Augstākā tiesa ir konstatējusi, ka OCTA likums nenosaka personām, kuras radījušas apdrošinātājam izdevumus, kopīgu un atsevišķu atbildību, tādējādi viņi var uzņemties pienākumu pret apdrošinātāju kopīgi. Saskaņā ar Saistību likumu cietusi puse ir tiesīga pieprasīt atlīdzību par apdrošinājuma ņēmēja nodarītajiem zaudējumiem gan no apdrošinājuma ņēmēja, gan no apdrošinātāja. Pamatojoties uz iepriekš minēto tiesa secināja, ka apdrošinātājs ir atbildīgs tieši cietušanai pusei. Augstākā tiesa konstatēja, ka apdrošinātājam ir kopīga un atsevišķa atbildība kopā ar personu, kura ir atbildīga par cietušanai nodarītajiem zaudējumiem un var iesniegt regresa prasību tikai par tādu summu, par kuru neiestājas apdrošinātāja atbildība.

OCTA apdrošinātāja pienākums nosūtīt rēķinu un bridinājumu apdrošinājuma ņēmējam pirms OCTA apdrošināšanas polises beiguma termiņa

Saskaņā ar OCTA likumu apdrošinātājs vai Garantijas fonds ir tiesīgs iesniegt regresa prasību pret apdrošinājuma ņēmēju, ja līdz bridim, kad noticis

apdrošināšanas gadījums, nav samaksāta apdrošināšanas prēmija, vai ja transporta līdzeklis piedalās satiksmē liguma bezpremiālās apdrošināšanas periodā. OCTA likumā nav noteikumu, kas noteiktu apdrošinātāja pienākumu informēt apdrošinājuma ņēmēju par prēmijas maksājumu.

Augstākā tiesa uzskata, ka saskaņā ar labas ticības un saprātīguma principiem ir jāpieņem, ka apdrošinātājam ir pienākums informēt apdrošinājuma ņēmēju par viņa ligumiskajām saistībām, kā arī nosūtīt rēķinu un bridinājumu pirms apdrošināšanas polises termiņa beigām, jo prēmijas samaksas varētu būt atkarīga no apdrošinātāja pienākumu izpildes.

OCTA noteiktais atlīdzības termiņš nav atkarīgs no cietušā zaudējumiem

Augstākā tiesa pieņēmusi lēmumu, ka apdrošinātājam ir jāmaksā atlīdzība cietušajai pusei neatkarīgi no tā, vai cietušajai pusei jau ir radīti zaudējumi vai nē. Nosakot zaudējumu apjomu, jāņem vērā Saistību likuma un OCTA likuma noteikumi. Turklāt, saskaņā ar OCTA likumu, lēmums par atlīdzības izmaksu vai atteikumu atlīdzināt ceļu satiksmes negadījuma rezultātā radušos zaudējumus tiek pieņemts ne vēlāk kā 30 dienas pēc prasības iesniegšanas. Ja ir uzsākta civilā, kriminālā vai administratīvā tiesvedība vai strīdu komitejas procedūra par apdrošināšanas strīdu risināšanu attiecībā uz lietu un tādas tiesvedības ir būtiskas lēmuma pieņemšanai, termiņš tiek pagarināts uz minēto tiesvedību laiku, bet tikai tad, ja tiesvedībai ir ļoti būtiska nozīme lēmuma par apdrošināšanas atlīdzības izmaksu pieņemšanā.

Apdrošināšanas ligumā noteiktajam atlīdzības apmēram, salīdzinājumā ar vispārējiem kompensācijas principiem jābūt izdevīgam

Augstākā tiesa ir pieņēmusi lēmumu par vispārīgiem kompensācijas principiem par zaudējumu atlīdzību saskaņā ar apdrošināšanas ligumu.

Apdrošināšanas ligumā puses vienojās par vairākiem kompensācijas veidiem: remonta izdevumiem, transportlīdzekļa tirgus vērtību pirms apdrošināšanas gadījuma, jauna transportlīdzekļa cenu, starpību starp tirgus vērtību un bojātā transportlīdzekļa vērtību un ligumā ir noteiktas apdrošinātāja tiesības izvēlēties kompensācijas veidu. Pēc apdrošināšanas gadījuma iestāšanās apdrošinātājs atteicās izmaksāt atlīdzību, jo apdrošinājuma ņēmējs bija pārkāpis drošības noteiku-

mus. Apdrošinājuma ņēmējs iesniedza prasību tiesā un apgalvoja, ka, tā kā apdrošinātājs neizmantoja ligumā noteiktās tiesības izvēlēties kompensācijas veidus, viņš ir atteicies no savām tiesībām un tiesības izvēlēties kompensācijas veidu ir apdrošinājuma ņēmējam. Augstākā tiesa uzskatīja, ka likums nenosaka, ka apdrošinātājs, atsakoties izmaksāt atlīdzību, atsakās no savām tiesībām izvēlēties atlīdzības veidu, tomēr tiesa apstiprināja, ka apdrošinātāja tiesības izvēlēties kompensācijas veidu nav absolūtas. Aprēķinot atlīdzības summu un izvēloties kompensācijas veidu, vienlaicīgi ar apdrošināšanas liguma nosacījumiem jāņem vērā Saistību likumā vispārējā daļā noteiktie kompensācijas vispārējie noteikumi un nolūks. Saistību likums nesniedz iespēju palielināt starpību starp tirgus vērtību un bojātās automašīnas vērtību. Lai gan šis noteikums nav obligāts un pusēm ir tiesības vienoties citādi, šāda kompensācija nedrīkst būt pretrunā ar zaudējumu kompensācijas mērķi, kas ir atjaunot situāciju, cik tuvu vien iespējams tiem apstākļiem, kādi būtu, ja nebūtu noticis apdrošināšanas gadījums.

Augstākā tiesa konstatēja, ka, ja ligums paredz neizdevīgus noteikumus salīdzinājumā ar zaudējumu kompensācijas vispārējiem principiem, varētu apstrīdēt vispārējo noteikumu spēkā esamību.

Apdrošinātāja tiesības būt atbrīvotam no pienākuma pildīšanas

Tallinas apelācijas instances tiesa ir konstatējusi, ka pienācīgas signalizācijas sistēmas neesamībai ir ietekme uz apdrošinātāja saistību izpildi, tas ir, uz saistību apjomu. Tiesa uzskata, ka Saistību likums Jauj apdrošināšanas ligumā noteikt, ka apstākļi, ka apdrošinājuma ņēmējs nav nodrošinājis signalizācijas sistēmas darbību, atbrīvo apdrošinātāju no saistību izpildes, notiekot apdrošināšanas gadījumam. Signalizācijas sistēmas uzstādīšanas prasības mērķis ir nodrošināt faktisku pārraudzību un tiešu reakciju uz iespējamo apdrošināšanas gadījumu, lai izvairītos no lieliem materiāliem zaudējumiem. Ja signalizācijas sistēma nefunkcionēja saskaņā ar apdrošināšanas polisē noteikto, apdrošinājuma ņēmējam būtu jāpierāda, ka saistību pārkāpums nepalielināja zaudējumu apmēru salīdzinājumā ar situāciju, ja būtu uzstādīta pienācīga signalizācija.

Apdrošinātājam varētu būt jāpierāda liguma pārkāpums un apdrošinājuma ņēmēja vaina

Augstākā tiesa pieņēma lēmumu lietā

par apdrošinātāja un apdrošinājumaņēmēja pierādīšanas pienākumu gadījumos, kad drošības prasības nav izpildītas.

Augstāk minētajā lietā īpašuma apdrošināšanas līgums noteica drošības sistēmas nepieciešamību pret ielaušanos. Notika ielaušanās, bet drošības sistēma neiedarbojās, līdz ar to apdrošinātājs atteicās izmaksāt atlīdzību, konstatējot, ka apdrošinājumaņēmējs ir pārkāpis līguma prasības – viņš nevarēja pierādīt precīzu apdrošināšanas gadījuma laiku un to, vai drošības sistēma bija ieslēgta apdrošināšanas gadījuma brīdī. Augstākā tiesa uzskatīja, ka apdrošinājumaņēmējam saskaņā ar vispārējiem pienākumiem, lai saņemtu atlīdzību, ir jāpierāda apdrošināšanas gadījuma iestāšanās un zaudējumu summa un apdrošinātājam, lai atteiktos izmaksāt atlīdzību, jāpierāda, ka apdrošinājumaņēmējs ir pārkāpis līguma nosacījumus. Līgums noteica, ka apdrošinātājs tiek atbrīvots no pienākuma izmaksāt atlīdzību, ja apdrošinājumaņēmējs ir neuzmanīgs, nepilda saistības utml.

Augstākā tiesa secināja, ka apdrošinātājam varētu būt jāpierāda apdrošinājumaņēmēja vaina, tas ir, jāpierāda, ka drošības sistēma nestrādāja no apdrošinājumaņēmēja atkarīgu apstākļu dēļ.

Ja labuma guvējs (īpašnieks) atsakās no tiesībām sniegt prasību apdrošinātājam, atlīdzība ir jāizmaksā apdrošinājumaņēmējam (nomniekam)

Augstākā tiesa ir pieņēmusi lēmumu attiecībā uz apdrošināšanas līgumiem par labu trešajām personām – apdrošināšanas līgums tika noslēgts ar transportlīdzekļa nomnieku ar noteikumu, ka labuma guvējs ir transportlīdzekļa iznomātājs, t.i., īpašnieks. Augstākā tiesa uzskatīja, ka, ja trešā persona atsakās no savām tiesībām, kuras tai sniedz apdrošināšanas līgums, persona, kura noslēdz līgumu, nedrīkst pieprasīt saistību izpildi tikai tādā gadījumā, ja tas ir pretēji likumiem, līgumam vai pienākuma saturam. Šajā gadījumā apdrošinātājs netiek atbrīvots no savām līgumiskajām saistībām tikai tāpēc, ka labuma guvējs (šajā situācijā īpašnieks) neiesniedz prasību pret apdrošinātāju, bet gan pret nomnieku saskaņā ar nomas līgumu. Apdrošināšanas nolūks ir atlīdzināt zaudējumus apdrošinātājam, tas ir, apdrošināšanas gadījuma rezultātā nodarītā zaudējuma īpašniekam. Spriežot pēc nomas līguma rakstura, zaudējumu rezultātā cietušais un prasības īpašnieks var nebūt viena un tā pati persona, bet tas nenozīmē, ka apdrošinātājs tiek atbrīvots no atbildības. Šāda veida iebildumi no

apdrošinātāja puses atkarībā no situācijas varētu tikt uzskatīti kā tiesību un labas ticības principa pārkāpums un tādējādi aizliegti.

Papildu informācija:

Kaido Loor

e-pasts: kaido.loor@sorainen.ee

LATVIJA

LIKUMDOŠANA

Jauns Apsardzes darbības likums

2006. gada 13. jūnijā stājās spēkā jauns Apsardzes darbības likums, kas nosaka, ka apsardzes komersantam ir pienākums apdrošināt savu civiltiesisko atbildību par savas darbības vai bezdarbības rezultātā nodarīto kaitējumu trešo personu dzīvībai un veselībai un nodarītajiem zaudējumiem trešo personu mantai. Trešās personas mantai nodarītie zaudējumi tiek novērtēti, ievērojot kompensācijas principu atbilstoši likumam “Par apdrošināšanas līgumu”. Apdrošināšanas atlīdzības apmērs tiek noteikts, pusēm vienojoties.

Likums nosaka, ka gadījumos, ja, iestājoties apdrošināšanas gadījumam, zaudējumi ir nodarīti vairākām personām un to apmērs pārsniedz apdrošināšanas līgumā (polisē) noteikto atbildības limitu, apdrošināšanas atlīdzība tiek aprēķināta katram prasītājam proporcionāli viņam nodarītajiem zaudējumiem tādā apmērā, lai kopējā izmaksājamā atlīdzība nepārsniegtu apdrošināšanas līgumā (polisē) norādītā viena apdrošināšanas gadījuma atbildības limitu.

Civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas kārtību un civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas minimālo atbildības limitu nosaka Ministru kabinets.

MK noteikumi par publiska pasākuma organizatora civiltiesiskās atbildības obligāto apdrošināšanu

Ministru kabinets ir izstrādājis noteikumus par publiska pasākuma organizatora civiltiesiskās atbildības obligāto apdrošināšanu, kas nosaka kārtību, kādā tiek apdrošināta pasākuma organizatora civiltiesiskā atbildība: projekts regulē apdrošināšanas līguma noslēgšanu, apdrošināšanas līgumā paredzētos atlīdzināmos izdevumus, apdrošināšanas gadījuma pieteikšanas kārtību un civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas esamības uzraudzību.

Projekts paredz, ka pasākuma organizators savu civiltiesisko atbildību apdrošina pirms publiska pasākuma norises uz

publiska pasākuma norises laiku. Obligātās apdrošināšanas esamību uzrauga pašvaldība, kuras teritorijā notiks publiskais pasākums. Apdrošināšanas gadījumu apdrošinātājam piesaka pasākuma organizators un trešā persona, kopīgi vai atsevišķi, iesniedzot pieteikumu un attiecīgo apdrošināšanas gadījumu apliecinājošus dokumentus.

Projekts nosaka arī civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas minimālo atbildības limitu konkrētam pasākumam un vairākiem pasākumiem: noslēdzot līgumu par pasākuma organizatora civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu vienam pasākumam, apdrošināšanas līguma minimālā atbildības summa par vienu apdrošināšanas gadījumu un par apdrošināšanas periodu kopā ir 10 000 lati, bet uz vairākiem pasākumiem kopējā apdrošināšanas līguma minimālā atbildības summa ir 30 000 lati. Tomēr, viena līguma ietvaros notiekoša pasākuma minimālā atbildības summa par vienu apdrošināšanas gadījumu ir 10 000 lati.

Noteikumu projekts nosaka, ka apdrošinātājs, kas apdrošinājis pasākuma organizatora obligāto civiltiesisko atbildību sedz šādus izdevumus par trešās personas dzīvībai vai veselībai nodarīto kaitējumu:

- izdevumus, kas saistīti ar trešās personas ārstniecību, tai skaitā protezēšanu, endoprotezēšanu un tehnisko palīgīdzekļu iegādi vai nomu;
- izdevumus, kas saistīti ar trešās personas pārejošu darbnespēju;
- izdevumus, kas saistīti ar trešās personas darbības zaudējumu;
- izdevumus, kas saistīti ar trešās personas nāvi, tai skaitā apgādājamies nodarītos zaudējumus par nesaņemto ienākumu daļu;
- izdevumus, kas saistīti ar trešās personas apbedīšanu;
- izdevumus, kas saistīti ar valsts pensiju vai pabalstu izmaksu no valsts sociālās apdrošināšanas speciālā budžeta vai valsts budžeta cietušajai trešajai personai vai apgādāmajam.
- izdevumus par trešās personas mantai nodarītajiem bojājumiem vai tās bojāeju.

FKTK noteikumi noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas iekšējās kontroles sistēmas izstrādei

FKTK noteikumi nosaka prasības, kas kredītiestādēm, krājaizdevu sabiedrībām, ieguldījumu brokeru sabiedrībām, ieguldījumu pārvaldes sabiedrībām, apdro-

šinātājiem, apdrošināšanas starpniekiem, regulētā tirgus organizētājiem (biržām) un privātajiem pensiju fondiem jāņem vērā, izstrādājot un dokumentējot iekšējās kontroles sistēmu nolūkā identificēt klientus un noskaidrot patiesos labuma guvējus, konstatēt neparastus un aizdomīgus finanšu darījumus.

Noteikumi nosaka, ka iepriekš minēto finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku iekšējās kontroles sistēmas dokumenti (politika un procedūras) satur šādus pamatelementus: potenciālā klientu loka noteikšana, klientu identifikācija un patiesā labuma guvēja noskaidrošana, neparastu un aizdomīgu darījumu konstatēšana, augsta riska klientu noteikšana, pastāvīga klientu veikto darījumu uzraudzība, kuras apjoms un regularitāte ir atkarīga no attiecīgā klienta riska grupas, atturēšanās no aizdomīgu darījumu veikšanas kārtība. Turklāt, minētajiem finanšu un kapitāla tirgus dalībniekiem iekšējās kontroles sistēmas dokumentos jānosaka kārtība, kādā tie sāk un beidz darījumu attiecības ar starpniekiem, kas viņu uzdevumā veic klienta identifikāciju un patiesā labuma guvēja noskaidrošanu. Starpniekiem ir jābūt nevainojamai reputācijai un stabilam finanšu stāvoklim.

Iekšējās kontroles sistēmas dokumentos jānosaka potenciālais klientu loks un jānorāda pazīmes, kas raksturo klientus, ar kuriem dalībnieks nevēlas sadarboties. Turklāt, nosakot potenciālo klientu loku, ir jāņem vērā klienta reputācija, klienta reģistrācijas (rezidences) valsts, klienta saimnieciskās darbības virzieni (darījumi), kā arī informācijas un dokumentu pieejamība par šiem darījumiem. Iekšējās kontroles sistēmas dokumentos nosaka minimālos kritērijus (kārtību) sadarbības pārtraukšanai ar klientu.

Pirms sadarbības sākšanas ar klientu attiecīgais finanšu un kapitāla tirgus dalībnieks no klienta pieprasa informāciju par tā plānotajiem darījumiem, to veidiem un apmēru, kurus tas plāno veikt.

Finanšu un kapitāla tirgus dalībnieka iekšējos normatīvajos dokumentos (procedūrās) jānosaka patiesā labuma guvēja noskaidrošanas kārtība, kas ļauj gūt pārliecību, ka ir iegūta pietiekama informācija par patieso labuma guvēju, tā personisko vai saimniecisko darbību un finanšu līdzekļu izcelsmi. Iepriekš minēto prasību izpildei var izmantot turpmāk minēto informāciju: izziņas vai izrakstus no nekustamo īpašumu vai citiem mantiskiem reģistriem, publiskiem reģistriem par patiesajam labuma guvējam piederošām akcijām vai kapitāla daļām,

bankas izziņu par finanšu līdzekļiem, informāciju par patiesā labuma guvēja darba vietu, ieņemamajiem amatiem, nodarbošanos, profesiju, izglītību utml., patiesā labuma guvēja ienākumu (nodokļu) deklarācijas vai cita veida informāciju par viņa ienākumiem un to iegūšanas veidu, utml. Turklāt, attiecīgais finanšu un kapitāla tirgus dalībnieks var pajauties uz citas tā uzņēmumu grupā ietilpstošas valsts kompetentas iestādes uzraudzītas finanšu institūcijas, kas reģistrēta ES dalībvalstī, ārvalstī, kas ir Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas dalībvalsts vai Finanšu darbības uzdevumu grupas ciņai ar naudas atmazgāšanu dalībvalsts, veikto klienta identifikāciju, patiesā labuma guvēja noskaidrošanu un klienta saimnieciskās vai personiskās darbības pārzināšanu.

Finanšu un kapitāla tirgus dalībnieks nav tiesīgs sākt sniegt finanšu pakalpojumus klientam, pirms klients ir identificēts un patiesais labuma guvējs noskaidrots.

Noteikumi nosaka neparastu vai aizdomīgu finanšu darījumu dokumentēšanas un konstatēšanas kārtību, kā arī aizdomīgu darījumu pazīmes.

Jauni noteikumi apdrošinātāju pārskatu sagatavošanai

FKTK padome ir apstiprinājusi grozījumus "Nedzīvības apdrošinātāju pārskatu sagatavošanas noteikumos" un "Dzīvības apdrošinātāju pārskatu sagatavošanas noteikumos", izsakot tos jaunā redakcijā, lai nodrošinātu pārskatu atbilstību grozījumiem SFPS un CEIOPS (*Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors*) rekomendācijām. Jaunā noteikumu redakcija nosaka apdrošinātāju publiskajos ceturkšņa pārskatos iekļaujamās informācijas minimālo saturu, kā arī šādu pārskatu publicēšanas kārtību, ir precizēta terminoloģija atbilstoši Apdrošināšanas un pārapsūdzības starpnieku darbības likumā lietotajiem terminiem.

Sākot ar 2006. gada 3. ceturksni apdrošinātājiem pārskati jānosagatavo un jāiesniedz saskaņā ar jauno noteikumu prasībām.

Jaunas prasības maksāspējas normas un pašu līdzekļu aprēķinam

FKTK padome ir apstiprinājusi grozījumus "Nedzīvības apdrošinātāju maksāspējas normas un pašu līdzekļu aprēķināšanas noteikumos" un "Dzīvības apdrošinātāju maksāspējas normas un pašu līdzekļu aprēķināšanas noteikumos", koriģējot apdrošinātāju pašu līdzekļu aprēķinu.

Noteikumos iekļautas tiesību normas, kas izriet no Eiropas Savienības direktīvām par apdrošinātājiem noteikto maksāspējas normu prasībām.

FKTK skaidrojums par ārpakalpojumiem Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātajā apdrošināšanā

Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātajā apdrošināšanas likumā noteiktais Eiropas Ekonomikas zonas valstī esošais apdrošinātāja pilnvarotais pārstāvis, kas kārtā attiecīgās valsts valodā Eiropas Ekonomikas zonas valstis pastāvīgi dzīvojošo personu prasības pret apdrošinātājiem sakarā ar Latvijas Republikā notikušajiem apdrošināšanas gadījumiem un pieņem lēmumus par apdrošināšanas atbildības izmaksu vai atteikumu izmaksāt apdrošināšanas atbildību, kā arī nodrošina apdrošināšanas atbildību, nav uzskatāms par tādu ārpakalpojumu sniedzēju, kam pirms pakalpojumu sniegšanas būtu jāsaņem Apdrošināšanas sabiedrību un to uzraudzības likumā noteiktais FKTK akcepts.

Papildu informācija:

Anete Rubene

e-pasts: anete.rubene@sorainen.lv

LIETUVA

LIKUMDOŠANA

Jauns likums par profesionālajam pensijām: jaunas iespējas dzīvības apdrošinātājiem

2006. gada 28.oktobrī stājas spēkā likums "Par profesionālajam pensijām", kurā ir iestrādātas ES Direktīvas 2003/41/EK prasības par papildpensijas kapitāla uzkrāšanas institūciju darbību un uzraudzību.

Likums nosaka, ka profesionālās pensijas var piešķirt ne tikai papildpensijas kapitāla uzkrāšanas institūcijas (kuras regulē Vērtspapīru komisija), bet arī dzīvības apdrošinātāji saskaņā ar īpaša veida grupas dzīvības apdrošināšanas līgumu, kas noslēgts ar darba devējiem.

Likums nosaka, ka šis komercdarbības aktīvus un pasīvus pārvalda atsevišķi no citiem dzīvības apdrošinātāju aktīviem, kuriem jāatbilst tādiem pašiem investīciju noteikumiem, kādi tiek piemēroti papildpensiju kapitāla uzkrāšanas institūcijām.

Grozījumi likumā "Par apdrošināšanu"

2006. gada 8. augustā stājas spēkā grozījumi likumā "Par apdrošināšanu", kas

ietver Direktīvā 2004/113/EK noteikto vienlīdzīgas attieksmes principu pret vīriešiem un sievietēm attiecībā uz preču un pakalpojumu pieejamību, preču piegādi un pakalpojumu sniegšanu.

Lietuva ir izlēmusi pieļaut personu apdrošināšanas prēmiju un apdrošināšanas atlīdzību proporcionālas atšķirības, ja personas dzimums ir noteicošs faktors riska novērtēšanā, pamatojoties uz būtiskiem un precīziem aktuāra un statistikas datiem. Turklāt dzīvības apdrošinātāji panāca papildus kritēriju riska novērtēšanai (piem., vecums, veselības stāvoklis un nodarbošanās) iekļaušanu likumā.

Papildus direktīvas prasībām, ņemot vērā pagājušā gada augusta pieredzi ar INGO Baltic un tās negatīvās sekas, likums nosaka, ka OCTA polises ir spēkā 30 dienas pēc apdrošinātāja bankrota. Agrāk līgumi tika izbeigti pēc tiesas lēmuma par bankrota procedūras uzsākšanu, tādējādi radot neērtības apdrošinājumaņēmējiem.

Likums pieprasa Apdrošināšanas uzraudzības komisijas pienākumu informēt valdību par grūtībām apdrošinātāja darbībā, tādējādi nodrošinot valdības (kura ieceļ Apdrošināšanas uzraudzības komisijas locekļus) savlaicīgu informēšanu par iespējamiem apdrošinātāju bankrotiem.

Apdrošināšanas uzraudzības komisijas rīkojums dzīvības apdrošinātājiem sniegt papildu informāciju

Apdrošināšanas uzraudzības komisija ir izdevusi rīkojumu, ar kuru no dzīvības apdrošinātājiem tiek pieprasīta papildu informācija (salīdzināma ar iesniedzamo informāciju atbilstoši ES dzīvības apdrošināšanas direktīvām) par apdrošinājumaņēmējiem, ar kuriem noslēgti tirgum piesaistītie dzīvības apdrošināšanas līgumi.

No 2006. gada 1. novembra pirms tirgum piesaistītā dzīvības apdrošināšanas līguma noslēgšanas dzīvības apdrošinātājam ir jāsniedz apdrošinājumaņēmējam detalizēta informācija par iespējamām dzīvības apdrošināšanas prēmiju investīcijām.

No 2007. gada 1. janvāra vismaz reizi gadā katram dzīvības apdrošinātājam ir jāinformē apdrošinājumaņēmēji par viņu investīciju rezultātiem (informācija par saņemtajām prēmijām, kapitāla uzkrājumu pārskata gada sākumā un beigās, administratīvās izmaksas un investīciju peļņa vai zaudējumi).

Apdrošināšanas uzraudzības komisija uzskata, ka apdrošinātāji nav tiesīgi palielināt OCTA prēmijas vadītājiem, kuri dodas uz ārzemēm

2006. gada 12. septembrī Apdrošināšanas uzraudzības komisija publicēja savu viedokli par OCTA apdrošināšanas prēmijām.

Komisija uzskata, ka apdrošinātājiem nav tiesību pieprasīt lielāku prēmiju par OCTA, ja transportlīdzeklis tiek izmantots ārzemēs. Apdrošināšanas segums ir derīgs visās ES dalībvalstīs, tādējādi, ja apdrošinātājs pieprasa prēmiju par poliSES darbības gadu, tā sedz riskus, kādi var rasties, kad apdrošinājumaņēmējs dodas uz ārzemēm.

Kaut gan Apdrošināšanas uzraudzības komisijas nostājai ir tikai rekomendējošs raksturs, to respektē gan tiesas, gan tirgus dalībnieki un tā ir komisijas atbilde uz apdrošinājumaņēmēju sūdzībām par dažu apdrošinātāju lēmumu pieprasīt papildu apdrošināšanas prēmijas, ja transportlīdzeklis tiek izmantots ārzemēs ilgāku laiku.

TIESU NOLĒMUMI

Personas A.P. un N.P. iesniedza Konstitucionālajā tiesā prasību pret E.S. un AB "Reso Europa" par apdrošināšanas atlīdzības piedziņu par nemantiskiem (sāpes un ciešanas) zaudējumiem no AB "Reso Europa", transportlīdzekļa īpašnieka OCTA apdrošinātāja.

Viļņas rajona tiesa atlika lietas izskatīšanu un vērsās Konstitucionālajā tiesā ar lūgumu konstatēt, vai OCTA likums, ierobežojot apdrošinājuma summu par sāpēm un ciešanām līdz 500 EUR nav pretrunā ar Lietuvas konstitūciju. Kā argumenti pārsvarā tiek minēti cietušās personas tiesības saņemt pilnu kompensāciju.

Konstitucionālās tiesas lēmums ir gaidāms pēc trim gadiem. Ja lēmums būs pozitīvs prasītājiem, tad visa OCTA sistēma kļūs nedroša – apdrošinājuma summas par sāpēm un ciešanām var pieaugt līdz 500 000 EUR, tādējādi radot nopietnus apgrūtinājumus apdrošinātājiem, kuri parasti nevēlas uzņemt šādus riskus.

PVN un apdrošināšana

UAB "Esviga" iesniedza prasību pret UAB "Baltijos garantas" par pilnas apdrošināšanas atlīdzības atbilstoši transportlīdzekļa apdrošināšanas polisei. Pēc bojātās automašīnas remonta apdrošinātājam tika izrakstīts rēķins par remont-

darbiem, norādot gan remontu summu, gan pievienotās vērtības nodokli (PVN). Apdrošināšanas sabiedrība samaksāja kompensāciju tikai par remontu (PVN netika atlīdzināts).

Augstākā tiesa uzskatīja, ka, ja apdrošinājumaņēmējs ir PVN maksātājs, tad apdrošinātājam ir tiesības maksāt atlīdzību tikai par remonta izmaksām bez PVN. Tas atbilst atlīdzības principam, jo, ja apdrošinājumaņēmējs iegūst pilnu kompensāciju un vēlāk atgūst PVN, tad apdrošinājumaņēmējs būs saņēmis atlīdzību divreiz.

Lēmums izbeidza neskaidro situāciju par PVN attiecību uz apdrošināšanas atlīdzības izmaksu.

Pirma kredita apdrošināšanas lieta Augstākajā tiesā

UAB "Elko Kaunas" iesniedza prasību tiesā pret no kredita apdrošinātāju UAB "Draudimo kompanija Neris" par apdrošināšanas atlīdzības piedziņu. Apdrošinātājs bija pieņēmis lēmumu par nosacījuma kredita limitu (kredita limits ir spēkā, ja trešā persona apņemas galvotāja pienākumus attiecībā uz pircēju). Galvojums netika uzrādīts un apdrošinātājs atteicās izmaksāt atlīdzību. Apdrošinājumaņēmējs apstrīdēja vispārējos noteikumus, norādot, ka noteikumi, kuri pieļauj nosacījuma kredita limita lēmumu, ir uzskatāms par maldinošu (kuru apdrošinājumaņēmējs nevarēja saprāta robežās paredzēt) un tas ir jāatceļ.

Augstākā tiesa atzina, ka kredita apdrošināšanas līgumi pieder pie liela riska apdrošināšanas līgumu kategorijas un apdrošināmie riski var būt neierobežoti – kredita apdrošinātājam ir tiesības novērtēt kredita risku un viņš ir tiesīgs piemērot segumu pircēja finansiālajai situācijai. Turklāt apdrošinātāja tiesības pieprasīt papildu nodrošinājumu (galvotāju) nevar uzskatīt kā maldinošu, jo vispārējos poliSES noteikumus apdrošinājumaņēmējs bija akceptējis.

Šis lēmums ir ļoti būtisks, jo tiesa (kura parasti nodarbojas ar "tradicionāliem" apdrošināšanas līgumiem) atzina kredita apdrošināšanas biznesa īpatnības un pareizi novērtēja tiri komerciālo kredita apdrošināšanas līgumu raksturu.

Papildu informācija:

Tomas Kontautas

e-pasts: tomas.kontautas@sorainen.lt

SORAINEN LAW OFFICES JAUNUMI

● Nesenie darījumi

Konsultācijas vienai no Eiropas vadošajām apdrošināšanas sabiedrībām

Esam snieguši konsultācijas vienai no Eiropas vadošajām apdrošināšanas sabiedrībām pakalpojumu sniegšanas brīvības jomā Baltijas valstīs (Lietuvā, Igaunijā un Latvijā) un iepriekšminētās apdrošināšanas sabiedrības dokumentācijas atbilstības nodrošināšanā attiecīgajai vietējai likumdošanai.

Prasības zaudējums kuģu apdrošināšanas gadījumā

Tallinas birojs sniedza konsultācijas apdrošinājumaņēmēja prasībā pret Skandināvu apdrošinātāju par kuģa fraktēšanas izdevumiem saskaņā ar vienu no vadošajiem pasaules kuģu apdrošināšanas līgumu veidiem.

Pakalpojumu sniegšanas brīvība un apdrošināšanas garantiju shēmas

Tallinas un Rīgas birojs analizēja OCTA sistēmu atbilstoši ES apdrošināšanas direktīvām un attiecīgo nacionālo likumdošanu par apdrošināšanas garantijas shēmām apdrošinātājiem, kuri sniedz OCTA pakalpojumus Igaunijā atbilstoši pakalpojumu sniegšanas brīvībai.

Subrogācija

Tallinas birojs sniedza konsultācijas celtniecības risku (CAR/EAR) apdrošinātājam par prasību, kuras pamatā ir sagrauvusi celtnie.

Apdrošinātāju pārstāvība tiesā

Tallinas birojs veiksmīgi pārstāvējis Igaunijas vadošās apdrošināšanas sabiedrības prasītāja interesēs vairākās regresas prasībās un kā atbildētājus lielās apdrošināšanas atlīdzības prasībās, ieskaitot prāvas Igaunijas Augstākajā tiesā.

● Citas ziņas

Divi jauni juristi pievienojušies Tallinas biroja apdrošināšanas komandai

Andrus Kattel iepriekš strādāja jurista amatā IF Eesti Kindlustus AS. Viņa galvenā specialitāte ir apdrošināšanas tiesības, lietu izskatīšanā tiesā un šķīrējtiesā. A.Kattel ir pabeidzis Tartu Universitātes Tiesību zinātņu fakultāti un runā igauņu, angļu, somu un krievu valodā. Viņam ir plaša pieredze apdrošināšanas tiesvedībā un šķīrējtiesas lietās un viņš ir darbojies transportlīdzekļu civiltiesiskās atbildības strīdu risināšanas komitejā.

Marika Oksaar iepriekš strādājusi kā juriste Seesam Rahvusvaheline Kindlustuse AS. Viņas specializācija ir apdrošināšanas tiesības, lietu izskatīšana tiesā un šķīrējtiesā. Oksaar ir beigusi Tartu Universitātes Tiesību zinātņu fakultāti un runā igauņu un angļu valodā.

Šīs izmaiņas būtiski palielina Tallinas biroja spēju konsultēt mūsu apdrošināšanas klientus un sniedz nozīmīgu atbalstu Baltijas mēroga projektiem.

Sorainen Law Offices un SEB Vilfima aicina uz

KAPITĀLA TIRGIEM LATVIJĀ UN ES VELTĪTU SEMINĀRU,

kas tiek organizēts 2006. gada 30. oktobrī Rīgā, Reval Hotel Latvija.

Seminārā uzstāsies speciālisti no Sorainen Law Offices, SEB Vilfima, Rīgas Fondu biržas, Lovells un Finanšu analītiķu biedrību Eiropas federācijas (EFFAS).

Dalības maksa: 120 LVL (plus PVN)

Papildu informācija par semināru un reģistrācijas veidlapa pieejama www.sorainen.com

Lūdzu, ņemiet vērā, ka "APDROŠINĀŠANA. BALTIJAS TIESĪBU APSKATS" sastādīts tikai informatīvā nolūkā, bez pienākuma un bez juridiskas atbildības un saistības. Tas neaptver visus likumus un neatspoguļo visas likumdošanas izmaiņas, un sniegtie skaidrojumi nav pilnīgi. Tādēļ mēs iesakām jums sazināties ar Sorainen Law Offices vai savu juridisko konsultantu, lai iegūtu papildu informāciju.

"APDROŠINĀŠANA. BALTIJAS TIESĪBU APSKATS" tiek publicēts divreiz gadā.

"APDROŠINĀŠANA. BALTIJAS TIESĪBU APSKATS" tiek publicēts arī angļu valodā.

Tā elektroniskā versija ir pieejama mūsu mājas lapā www.sorainen.com, kur jūs varat arī parakstīties uz to.